

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش پرورش
تیم و همکاران است

حسابداری شرکت‌ها (مقدماتی)

فنی و حرفه‌ای (گروه تحصیلی اداری مالی)
(رشته حسابداری بازرگانی)

حمایار

شرکت سهامی امیر
شرکت تضامنی

شرکت تعاونی نوزادگان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حسابداری شرکت‌ها (مقدماتی)

رشتهٔ حسابداری بازرگانی

گروه تحصیلی اداری مالی

زمینهٔ خدمات

شاخهٔ آموزش فنی و حرفه‌ای

شمارهٔ درس ۳۹۶۰

دوانی، غلامحسین	۶۵۷
حسابداری شرکت‌ها (مقدماتی) / مؤلفان: غلامحسین دوانی، علی امانی. - تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۸۵.	ح ۷۳۴ / د ۱۳۸۵
۱۳۹ ص. : مصور. - (آموزش فنی و حرفه‌ای: شمارهٔ درس ۳۹۶۰)	
متون درسی رشتهٔ حسابداری بازرگانی گروه تحصیلی اداری مالی، زمینهٔ خدمات. برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشتهٔ حسابداری بازرگانی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. شرکت‌ها - حسابداری. الف. امانی، علی. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش. کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشتهٔ حسابداری بازرگانی. ج. عنوان. د. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز:

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های
فنی و حرفه ای و کار دانش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پست الکترونیکی

www.tvoccd.sch.ir

آدرس الکترونیکی

این کتاب طی سال های تحصیلی ۸۲ - ۸۱ و ۸۳ - ۸۲ در ۳۰ هنرستان که به صورت تصادفی
انتخاب شده اند توسط ۱۶ هنرآموز از دیدگاه قابلیت یادگیری مطالب و مفاهیم و ۴۸ دانش آموز از
دیدگاه دشواری و فهم مطالب و متخصصان موضوعی و حوزه حرفه ای در یک عملیات میدانی
اعتبار بخشی شده است و نتایج در کتاب اعمال گردید.

محتوای این کتاب تا پایان سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ تغییر نخواهد کرد.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش

نام کتاب: حسابداری شرکت ها (مقدماتی) - ۴۹۵/۷

مؤلفان: غلامحسین دوانی، علی امانی

اعضای کمیسیون تخصصی: دکتر ایرج نوروش، مهندس ابراهیم آزاد، حسینعلی علیمی، سید اسمعیل طاهری اطاقسرا،

عبدالله زارعی نژاد، حسینعلی تاجمیرریاحی و محمدحسن بطحایی

آماده سازی و نظارت بر چاپ: اداره کل چاپ و توزیع کتاب های درسی

صفحه آرا: زهره بهشتی شیرازی

طراح جلد: خاطره خالدی زاده

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

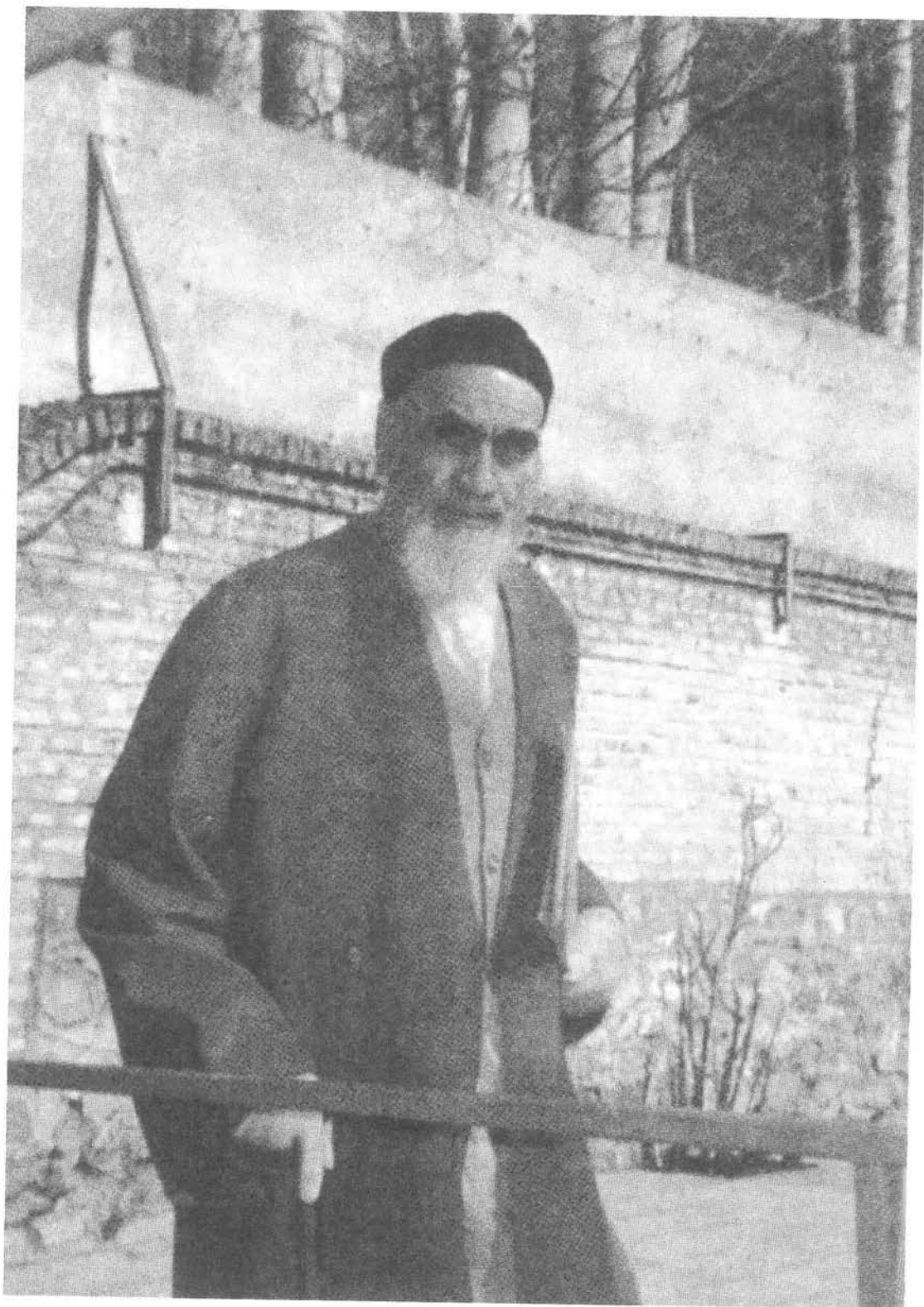
تلفن: ۴-۶۶۰۲۶۲۴۱، دورنگار: ۶۶۰۲۶۲۴۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ ششم ۱۳۸۵

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹-۱۰۵۹-۰۵-۹۶۴-۹ ISBN 964-05-1059-9

روح و جسم با هم وحدت دارند، جسم ظل روح است، روح باطن جسم است، جسم ظاهر روح است، این‌ها با هم یک هستند، جدایی از هم ندارند. همان‌طوری که جسم انسان و روح انسان وحدت دارد باید طیب جسمی و طیب روحی وحدت داشته باشند. آن‌ها باید یک باشند.

امام خمینی (ره)

فهرست

مقدمه

بخش اول - حسابداری شرکت‌های تضامنی

۲	فصل اول - کلیات تشکیل شرکت
۲	۱-۱- تاریخچه قانون‌گذاری شرکت‌های تجاری در ایران
۲	۱-۲- طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی
۳	۱-۳- اشخاص
۳	۱-۳-۱- شرکت چیست
۳	۱-۳-۲- عناصر تشکیل‌دهنده شرکت
۳	۱-۳-۳- مراحل ثبت شرکت در ایران
۴	۱-۴- انواع شرکت‌های تجاری
۴	۱-۴-۱- مشخصات شرکت‌های بازرگانی
۷	فصل دوم - شرکت تضامنی
۷	۲-۱- تشکیل شرکت تضامنی
۸	۲-۲- شرکت‌نامه
۸	۲-۳- تقسیم سود و حساب جاری شرکا
۹	۲-۴- زیان انباشته شرکت
۹	۲-۵- سود تضمین شده (بهره) سرمایه
۹	۲-۶- حقوق و مزایای مدیران
۹	۲-۷- مالیات بر درآمد شرکت‌های تضامنی
۹	۲-۸- حساب جاری شرکا
۱۰	۲-۹- سهم الشرکه
۱۰	۲-۱۰- ویژگی‌های شرکت تضامنی
۱۰	۲-۱۱- عملیات حسابداری در شرکت‌های تضامنی

۱۱	سؤالات فصل دوم
۱۱	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۱۲	فصل سوم - عملیات حسابداری ثبت سرمایه در شرکت‌های تضامنی
۱۲	۳-۱- عملیات حسابداری ثبت سرمایه
۱۵	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۱۵	تمرین
۱۶	مسائل
۱۹	۳-۲- تقسیم سود
۱۹	۳-۳- روش‌های تقسیم سود
۱۹	۳-۳-۱- تقسیم سود به نسبت سرمایه اولیه
۲۰	۳-۳-۲- تقسیم سود به نسبت‌های معین
۲۰	۳-۳-۳- تقسیم سود به نسبت سرمایه پایان دوره
۲۱	۳-۳-۴- تقسیم سود با احتساب نرخ سود و نسبت معین
۲۲	۳-۳-۵- تقسیم سود به نسبت میانگین ساده سرمایه اول و آخر دوره
۲۶	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۲۷	تمرین
۲۸	۳-۴- سرقتی و عوامل ایجاد آن
۲۹	۳-۵- ورود شریک
۳۷	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۳۸	مسائل
۴۰	۳-۶- خروج شریک
۴۴	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۴۴	مسائل
۴۵	۳-۷- بستن حساب‌های موقت در شرکت تضامنی
۴۹	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۵۰	مسئله
۵۰	۳-۸- انحلال و تصفیه شرکت تضامنی
۵۱	۳-۸-۱- روش تصفیه تدریجی
۵۱	۳-۸-۲- روش تصفیه آنی
۶۳	پرسش
۶۴	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۶۶	تمرینات فصل
۶۷	مسائل فصل

بخش دوم - حسابداری شرکت‌های سهامی

۷۲	فصل چهارم - آشنایی با شرکت‌های سهامی
۷۲	۴-۱- مقدمه
۷۲	۴-۲- تقسیم سرمایه به سهام
۷۳	۴-۳- مسئولیت دارندگان سهام
۷۳	۴-۴- انواع شرکت‌های سهامی
۷۳	۴-۵- شرکت سهامی عام
۷۳	۴-۵-۱- مؤسسين
۷۴	۴-۵-۲- پذیره‌نویسی
۷۵	۴-۵-۳- هزینه‌های تأسیس
۷۵	۴-۵-۴- مجمع عمومی مؤسس
۷۵	۴-۵-۵- ثبت شرکت سهامی عام
۷۵	۴-۵-۶- مشخصات شرکت سهامی عام
۷۶	۴-۶- شرکت سهامی خاص
۷۶	۴-۶-۱- مشخصات شرکت سهامی خاص
۷۶	۴-۶-۲- تبدیل شرکت سهامی خاص به عام
۷۷	۴-۷- اساسنامه
۷۷	۴-۸- نام شرکت
۷۷	۴-۹- مرکز اصلی شرکت
۷۷	۴-۱۰- موضوع شرکت
۷۸	۴-۱۱- مدت شرکت
۷۹	۴-۱۲- حقوق صاحبان سهام
۷۹	۴-۱۲-۱- سرمایه نقدی و غیرنقدی
۷۹	۴-۱۲-۲- اندوخته قانونی
۷۹	۴-۱۲-۳- افزایش سرمایه
۸۰	۴-۱۲-۴- کاهش سرمایه
۸۰	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۸۲	فصل پنجم - سهام
۸۲	۵-۱- مقدمه
۸۲	۵-۲- انواع سهام
۸۲	۵-۲-۱- سهم عادی با نام
۸۳	۵-۲-۲- سهم عادی بی‌نام

۸۳	۳-۲-۵- سهم ممتاز
۸۳	۴-۲-۵- امتیازات سهام ممتاز
۸۳	۳-۵- پرداخت قیمت سهام
۸۴	۴-۵- ارزش سهام
۸۴	۱-۴-۵- ارزش اسمی
۸۴	۲-۴-۵- ارزش تجارتي یا ارزش روز
۸۵	۳-۴-۵- ارزش دفتری
۸۵	۴-۴-۵- ارزش تصفیه
۸۵	۵-۵- سود هر سهم
۸۵	۶-۵- صرف سهام
۸۵	۷-۵- کسر سهام

۸۶	مطالعه آزاد
۸۶	۱- مجامع شرکت‌های سهامی
۸۶	۲- مجمع عمومی مؤسس
۸۶	۳- مجمع عمومی فوق‌العاده
۸۷	۴- مجمع عمومی عادی
۸۷	وظایف مجمع عمومی عادی
۸۸	۵- هیئت مدیره شرکت
۸۸	۱-۵- انتخاب مدیران و مدت آن
۸۹	۲-۵- حدود اختیارات مدیران
۸۹	۶- بازرسان شرکت
۸۹	۱-۶- حدود اختیارات بازرسان
۸۹	۷- ترازنامه
۹۰	۸- سود و زیان
۹۰	۹- سود سهام
۹۱	۱۰- سود تقسیم نشده
۹۱	۱۱- اندوخته‌ها
۹۱	۱۲- انحلال و تصفیه شرکت
۹۱	۱-۱۲- مدیر تصفیه و وظایف او
۹۲	۲-۱۲- تقسیم دارایی شرکت

۹۳	فصل ششم - ثبت عملیات حسابداری در شرکت‌های سهامی
۹۳	۱-۶- تشکیل شرکت سهامی و ثبت سرمایه

۹۴	۶-۲- مطالبه سرمایه تعهد شده از سهامداران
۹۹	پرسش
۱۰۱	پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۰۳	مسایل
۱۰۶	فصل هفتم - صورت‌های مالی
۱۰۶	۷-۱- صورت عملکرد سود و زیان
۱۰۷	۷-۲- حساب سود و زیان
۱۰۷	۷-۳- ترازنامه
۱۰۷	۷-۴- طبقه‌بندی ترازنامه
۱۰۷	۷-۴-۱- دارایی‌ها
۱۰۷	۷-۴-۲- بدهی‌ها
۱۰۷	۷-۴-۳- حقوق صاحبان سهام

بخش سوم - حسابداری شرکت‌های تعاونی

۱۱۷	فصل هشتم - آشنایی با شرکت‌های تعاونی
۱۱۷	۸-۱- مقدمه
۱۱۷	۸-۲- تعریف شرکت تعاونی
۱۱۸	۸-۳- انواع شرکت‌های تعاونی
۱۱۸	۸-۳-۱- تعاونی‌های تولید
۱۱۸	۸-۳-۲- تعاونی‌های توزیع
۱۱۸	۸-۴- عضویت در تعاونی
۱۱۹	۸-۵- اخراج از عضویت
۱۱۹	۸-۶- فوت اعضای تعاونی
۱۱۹	۸-۷- سرمایه تعاونی‌ها
۱۲۰	۸-۸- ویژگی‌های شرکت‌های تعاونی
۱۲۰	۸-۹- انحلال شرکت تعاونی
۱۲۱	فصل نهم - حسابداری شرکت‌های تعاونی
۱۲۱	۹-۱- تشکیل شرکت
۱۲۳	۹-۲- افزایش سرمایه شرکت‌های تعاونی
۱۲۳	۹-۲-۱- افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید

- ۱۲۳ ۹-۲-۲- افزایش سرمایه از طریق افزایش ارزش اسمی سهام
- ۱۲۴ ۹-۲-۳- صدور سهام جدید جهت افزایش سرمایه با تجدید ارزیابی شرکت
- ۱۲۴ ۹-۲-۴- افزایش سرمایه از محل سود تقسیم نشده و حساب‌های اندوخته
- ۱۲۷ ۹-۳- کاهش سرمایه
- ۱۲۷ ۹-۳-۱- کاهش سرمایه به دلیل کاهش اعضا
- ۱۳۰ ۹-۳-۲- کاهش سرمایه به علت زیان
- ۱۳۱ ۹-۴- تقسیم سود در شرکت‌های تعاونی
- ۱۳۱ ۹-۵- حسابداری تقسیم سود در شرکت‌های تعاونی
- ۱۳۵ پرسش‌های چهار گزینه‌ای
- ۱۳۶ مسایل

۱۳۹

منابع و مأخذ

مقدمه

حسابداری، رکن اصلی نظام اطلاع‌رسانی مالی و اقتصادی هر جامعه به‌شمار می‌رود. ریاست محترم جمهوری در پیام مورخ ۱۳۸۰/۶/۲ به اولین مجمع جامعه حسابداران رسمی ایران فرمودند:

«پاسخگویی در عرصه اقتصاد و در هر عرصه‌ای، زمانی میسر است که اطلاعات معتبر و شفاف در اختیار قرار گیرد. جامعه حسابداران با تأمین و ارزیابی اطلاعات مالی معتبر، به تصمیم‌گیرندگان برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی آگاهانه و استفاده بهینه از منابع محدود، افزایش بهره‌وری و در نهایت، پاسخگویی، کمک شایان می‌کند. از جامعه حسابداران رسمی ایران، انتظار دارم با استمرار و تقویت خدمات خود با حفظ استقلال و صلاحیت حرفه‌ای، همگامی با دانش روز و حرکت در چارچوب منافع عمومی، کشور را در مسیر آبادانی و آزادی و استقلال یاری کنند». بی‌شک عمل به این فراخوان، زمانی میسر خواهد بود که همه حسابداران به امور حسابداری و اهداف آن آشنا باشند. بدین منظور با توجه به کمبود جدی در زمینه کتاب‌های پایه حسابداری، مؤلفان بر آن شدند تا کتاب حاضر را در چارچوب حسابداری شرکت‌ها (مقدماتی) با هدف تأکید بر جنبه‌های کاربردی مطالب و با توجه به شرایط محیطی کارکرد آن و به‌خصوص، مفاد قانون تجارت و تشریح هر یک از مباحث، با ارائه مثال‌های متعدد، در اختیار هنرجویان عزیز قرار دهند. در پایان هر فصل، تعدادی پرسش، تمرین یا مسأله درج است که حل آن‌ها، توانایی‌های عملی هنرجویان را ارتقا خواهد بخشید.

یادآور می‌شود که با توجه به روند موجود در جامعه و مغایرت‌های اساسی در شیوه حسابداری شرکت‌های تضامنی و نسبی با قانون مالیات‌ها و سایر قوانین موضوعه کشور و از آنجا که توسعه و پیشرفت اقتصاد جهانی عملاً کاربرد شرکت‌های تضامنی و نسبی را به شرکت کاهش داده، مؤلفان بر آن شدند تا بخش‌هایی از حسابداری شرکت‌های تضامنی را که در شرایط محیطی کشور قابل اجرا می‌باشد ارائه نمایند و سایر بخش‌های غیر کاربردی آن را حذف نمایند زیرا جهت‌گیری مؤلفان در راستای سیاست‌های آموزشی حسابداری ایجاد انگیزه و علاقمندی هنرجویان به رشته حسابداری و آشنایی کلی با مبانی حسابداری شرکت‌ها به‌ویژه شرکت‌های سهامی می‌باشد. بی‌شک این رسالت جز در پرتو حسن توجه و اصلاحات پیشنهادی آموزگاران محترمی که نقطه نظرات خود و ایرادات کتاب اولیه را چه به صورت شفاهی و چه به‌طور کتبی ارائه نمودند، امکانپذیر نگردید که صمیمانه از همه این بزرگواران سپاسگزاری می‌نمایم و کماکان امیدواریم از راهنمایی‌های هنرآموزان گرامی و هنرجویان و مؤلفان علاقمند به این حرفه برخوردار شویم.

مؤلفان

هدف کلی

آشنایی و ایجاد توانایی انجام رویدادهای مالی در شرکتها

بخش اوّل

حسابداری شرکت‌های تضامنی

کلیات تشکیل شرکت

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود:

- ۱- انواع کلی شرکت‌ها را توضیح دهد.
- ۲- انواع واحدهای اقتصادی را بیان نماید.
- ۳- شرکت را تعریف نموده و عناصر اصلی تشکیل دهنده آن را بیان نماید.
- ۴- مراحل ثبت شرکت‌ها را در ایران بیان نماید.
- ۵- انواع شرکت‌های تجاری و مشخصات شرکت‌های بازرگانی را توضیح دهد.

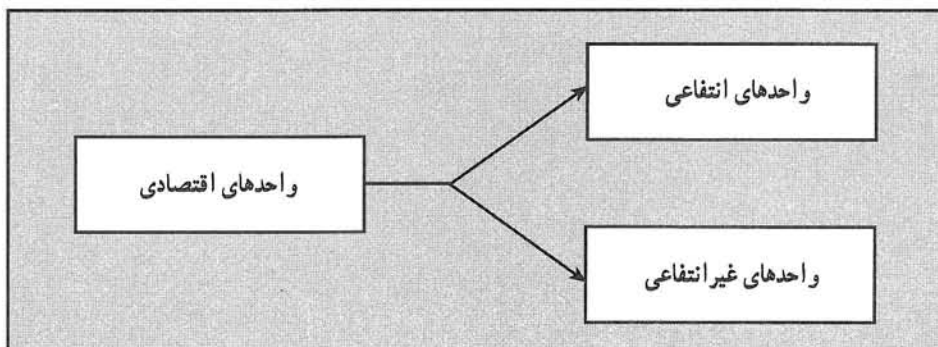
۱-۱- تاریخچه قانون گذاری شرکت‌های تجاری در ایران

اولین قانون تجاری که در آن از شرکت‌های تجاری صحبت شده، قانون سال ۱۳۰۳ می‌باشد. سپس در سال ۱۳۰۴ قوانین تجاری خاصی به تصویب رسید که در آن وضعیت شرکت‌های تجاری (سهامی، تضامنی، مختلط و تعاونی) به اختصار بیان شده است. در سال ۱۳۱۰ قانون ثبت شرکت‌ها به تصویب رسید که هدف آن، وضع مقررات خاص برای ثبت شرکت‌های موجود و تطبیق آن با مقررات قانون تجارت بود. اما آنچه برای اولین بار، درباره شرکت‌های تجاری وضع شد، قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱/۲/۱۳ می‌باشد.

۱-۲- طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی

واحدهای اقتصادی به دو دسته کلی زیر تقسیم می‌شوند:

- ۱- واحدهای انتفاعی که به قصد انتفاع از سوی شخص یا گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی تشکیل می‌شوند و به فعالیت می‌پردازند.
- ۲- واحدهای غیرانتفاعی که بدون قصد انتفاع از سوی شخص یا گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی در جهت پیشبرد هدف‌هایی که در مجموعه راستای منافع جامعه است تشکیل می‌شود و به فعالیت می‌پردازند.

به طور کلی، اصول مربوط به جمع آوری و ارائه اطلاعات حسابداری، کم و بیش در تمام واحدهای اقتصادی یکسان است و بسیاری از مفاهیم و روش‌های حسابداری در واحدهای انتفاعی و غیرانتفاعی مشابه است. از این رو، کتاب حاضر به توضیح حسابداری واحدهای انتفاعی می‌پردازد.

واحدهای انتفاعی از لحاظ نوع فعالیت و بر اساس قوانین ایران، به دو دسته کلی زیر تقسیم می‌شود:

۱- **واحدهای تجاری انتفاعی:** اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات تجاری اشتغال دارند.

مانند: تجار و انواع شرکت‌ها.

۲- **واحدهای غیرتجاری انتفاعی:** اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات غیرتجاری اشتغال

دارند. مانند: دفاتر حقوقی و مؤسسات حسابرسی.

۳-۱- اشخاص

از منظر حقوقی، اشخاص یا حقیقی هستند یا حقوقی.

در واقع، هر فرد یا هر کس که دارای ذات طبیعی است «شخص حقیقی» نامیده می‌شود اما شخص حقوقی متشکل از

اعضای مختلف می‌باشد. به زبان ساده اشخاص حقوقی دارای ذات قانونی هستند.

شخصیت حقوقی در واقع، وجودی فرضی است که به موجب قانون، این وجود فرضی دارای شخصیت خاص و

مستقلی می‌باشد که هیچ‌گونه ارتباطی با شخصیت تشکیل دهندگان آن ندارد. شخصیت حقوقی، دارای کلیه حقوق و تکالیفی

است که قانون برای شخصیت حقیقی (افراد) تعیین کرده است. به استثنای حقوق و وظایفی که فقط انسان‌ها دارای آن

هستند.

۳-۱-۱- **شرکت چیست:** شرکت، عبارت است از اجتماع دو یا چند نفر که هر یک امکاناتی را (اعم از وجه نقد،

وسایل و ماشین‌آلات و غیره) یا خود به درون اجتماع مذکور آورده و به منظور کسب سود، فعالیت مشترکی را انجام داده و منافع

را به نسبت‌های معین تقسیم می‌کنند. در قانون تجارت تعریف صریح و روشن از شرکت وجود ندارد اما به موجب قانون مدنی،

شرکت عبارت است از: «اجتماع حقوق مالکان متعدد در شیء واحد به نحواشاعه».

بر این اساس، هر یک از افراد تشکیل دهنده شرکت را «شریک» یا «سهامدار» می‌گویند.

۳-۱-۲- **عناصر تشکیل دهنده شرکت:**

۱- همکاری دو یا چند نفر (تعدد شرکا)

۲- آوردن حصه یا سهم‌الشرکه یا سرمایه مناسب (آورده نقدی و غیرنقدی)

۳- ماهیت حقوقی شرکت

۴- طرز تقسیم سود و زیان

۳-۱-۳- **مراحل ثبت شرکت در ایران:** کلیه شرکت‌ها باید در «اداره ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری» به ثبت

برسند. برای این کار، با توجه به نوع شرکت‌ها، مدیران آن‌ها باید مدارک زیر را تسلیم مرجع ثبت شرکت‌ها نمایند.

شرکت، ممکن است اختیاری یا قهری باشد که قانون مدنی هر دو نوع آن را به رسمیت شناخته اما بحث این کتاب اساساً

راجع به شرکت‌های اختیاری است.

برای تشکیل شرکت باید قراردادی بین افراد تشکیل دهنده آن منعقد شود. در این قرارداد، روابط همکاری بین افراد آن،

قصد انتفاع، موضوع مشارکت، و اختصاص مبلغی به عنوان سرمایه درج می‌شود. این قرارداد «اساس‌نامه» یا «شرکت‌نامه»

نامیده می‌شود.

مدارک ثبت شرکت‌ها در ایران

شرکت‌های تعاونی	در شرکت سهامی	در شرکت‌های مختلط غیر سهامی	در شرکت‌های نسبی	در شرکت‌های تضامنی
یک نسخه اساس‌نامه درخواست کتبی ثبت طرح پیشنهادی و ارائه مجوز وزارت تعاون رسید پرداخت مقدار حداقل سرمایه موردنظر	یک نسخه اساس‌نامه یک نسخه صورت‌جلسه مجمع عمومی مؤسس یک نسخه صورت‌جلسه اولین هیأت مدیره گواهی بانک مبنی بر پرداخت ۳۵٪ سرمایه اولیه	یک نسخه شرکت‌نامه یک نسخه اساس‌نامه (در صورت وجود) نام شریک یا شرکای ضامن که سمت مدیریت دارند.	یک نسخه شرکت‌نامه یک نسخه اساس‌نامه (در صورت وجود) نام مدیر یا مدیران شرکت گواهی مدیران شرکت حاکی از پرداخت تمام سرمایه نقدی و تسلیم تمام سرمایه غیرنقدی با تعیین قیمت حصه غیرنقدی	یک نسخه شرکت‌نامه یک نسخه اساس‌نامه (در صورت وجود) گواهی مدیران شرکت مبنی بر پرداخت تمام سرمایه نقدی و تسلیم تمام سرمایه غیرنقدی با تعیین قیمت حصه غیرنقدی نام شریک یا شرکایی که مدیریت شرکت را عهده‌دار هستند.

۴-۱- انواع شرکت‌های تجاری

طبق قانون تجارت، شرکت‌های تجاری بر هفت قسم است:

- ۱- شرکت تضامنی
  - ۲- شرکت تعاونی تولید و مصرف
  - ۳- شرکت سهامی
  - ۴- شرکت مختلط غیر سهامی
  - ۵- شرکت مختلط سهامی
  - ۶- شرکت نسبی
  - ۷- شرکت با مسئولیت محدود
- ۴-۱-۱- مشخصات شرکت‌های بازرگانی:
- ۱- دارای نام مخصوص می‌باشند.
  - ۲- دارای محل و اقامتگاه مخصوص می‌باشند.
  - ۳- دارای تابعیت معین‌اند که این تابعیت لزوماً غیر از تابعیت شرکا یا سهامداران است. مثلاً چنانچه چند نفر خارجی یک شرکت را در ایران تشکیل دهند، تابعیت این شرکت ایرانی است در حالی که تابعیت سهامداران آن می‌تواند غیرایرانی باشد.
  - ۴- ورشکستگی شرکت، موجب ورشکستگی شرکا و بالعکس نیست.
  - ۵- حساب دارایی‌های شرکت از دارایی‌های شخصی سهامداران آن جدا است.

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

- ۱- اولین قانون تجاری که در آن از شرکت‌های تجاری صحبت شده در چه سالی بوده است؟
الف - ۱۳۰۳
ب - ۱۳۰۴
ج - ۱۳۱۰
د - ۱۳۱۱
- ۲- واحدهای اقتصادی شامل کدام یک از موارد زیر است؟
الف - واحدهای انتفاعی
ب - واحدهای غیرانتفاعی
ج - واحدهای انتفاعی و غیرانتفاعی
د - هیچ کدام
- ۳- براساس قوانین ایران، تقسیم‌بندی واحدهای انتفاعی به چه صورت است؟
الف - سهامی و غیرسهامی
ب - انتفاعی و غیرانتفاعی
ج - تجاری و غیرتجاری
د - تجاری و دولتی
- ۴- از دیدگاه حقوقی، اشخاص:
الف - فقط حقیقی هستند
ب - فقط حقوقی هستند
ج - نه حقیقی و نه حقوقی هستند
د - حقیقی یا حقوقی هستند
- ۵- اشخاص حقوقی:
الف - شامل انواع شرکت‌ها به استثنای شرکت‌های نسبی و نظایر آن است.
ب - دارای ذات قانونی هستند.
ج - وجودی فرضی است که به موجب قانون دارای شخصیتی مستقل از تشکیل‌دهندگان آن می‌شود.
د - هر سه مورد صحیح می‌باشند.
- ۶- کدام تعریف، شرکت را به موجب قانون مدنی بیان می‌کند؟
الف - شرک عبارت است از اجتماع دو یا چند نفر به منظور کسب سود
ب - شرکت عبارت است از هر نوع اشخاص حقوقی
ج - شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکان متعدد در شیء واحد به نحو اشاعه.
د - شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکان به نحوه اشاعه
- ۷- شرکت‌نامه:
الف - همان اساس‌نامه است.
ب - قراردادی بین افراد تشکیل دهنده شرکت است.
ج - شامل روابط همکاری بین افراد تشکیل دهنده شرکت، قصد انتفاع، موضوع مشارکت و مبلغ سرمایه است.
- د - موارد ب و ج صحیح است.
- ۸- مشخصات شرکت‌های بازرگانی عبارتند از:
الف - نام مخصوص و محل و اقامتگاه مشخص
ب - تابعیت معین و تفکیک شخصیت حقیقی سهامداران از شخصیت حقوقی شرکت
ج - جدایی ورشکستگی شرکت از ورشکستگی شرکا و بالعکس
د - همه موارد فوق صحیح می‌باشند.

۹- کدام عبارت نادرست است :

الف - واحدهای تجاری انتفاعی اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات تجاری اشتغال دارند.

ب - واحدهای غیر تجاری انتفاعی اشخاص یا مؤسساتی هستند که به قصد تحصیل سود به عملیات غیر تجاری اشتغال دارند.

ج - شرکت عبارت است از اجتماع مالکین متعدد در شیئی واحد به نحو اشاعه

د - شخصیت حقیقی و شخصیت حقوقی هیچگونه تفاوتی ندارند

۱۰- مشخصات شرکت‌های بازرگانی عبارت‌اند از :

الف - نام مخصوص و محل و اقامتگاه مشخص

ب - تابعیت معین و تفکیک شخصیت حقیقی سهامداران از شخصیت حقوقی شرکت

ج - جدایی ورشکستگی شرکت از ورشکستگی شرکا و بالعکس

د - همه موارد فوق

۱۱- شرکت، عبارت است از...

الف - اجتماع حقوق مالکان متعدد در شیئی واحد به نحو اشاعه

ب - همکاری دو یا چند نفر در امور تجاری

ج - همکاری بیش از دو نفر در امور تجاری

د - همکاری چند نفر در امور تجاری برای تقسیم سود

۱۲- اشخاص حقوقی طبق قانون تجارت، چند نوع هستند؟

د - هیچ کدام

ج - هفت نوع

ب - چهار نوع

الف - سه نوع

شرکت تضامنی

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود:

- ۱- نحوه تشکیل شرکت تضامنی و مشخصات شرکت‌نامه را توضیح دهد.
- ۲- طرز تقسیم سود و نگهداری حساب جاری شرکا را بیان نماید.
- ۳- بهره سرمایه در شرکت‌های تضامنی را توضیح دهد.
- ۴- مالیات بر درآمد شرکت‌های تضامنی را بیان کند.
- ۵- سهم‌الشرکه در شرکت‌های تضامنی را توضیح دهد.
- ۶- ویژگی‌های شرکت تضامنی را شرح دهد.

قانون تجارت، شرکت تضامنی را به شرح زیر تعریف کرده است:

شرکت تضامنی شرکتی است که تحت نام مخصوص، برای امور تجاری بین دو یا چند نفر با مسئولیت تضامنی تشکیل می‌شود. اگر دارایی شرکت برای تأدیه تمام قروض کافی نباشد هر یک از شرکا، مسئول پرداخت تمام قروض شرکت است. هر قراری که برخلاف این، بین شرکا بسته شده باشد در مقابل اشخاص ثالث کان لم یکن خواهد بود. در اسم شرکت تضامنی باید عبارت «شرکت تضامنی و لا اقل اسم یک نفر از شرکا» ذکر شود. در صورتی که اسم شرکت مشتمل بر اسمی تمامی شرکا نباشد باید بعد از اسم شریک یا شرکایی که ذکر شده است عبارتی از قبیل «و شرکا» یا «و برادران» قید گردد.

۱-۲- تشکیل شرکت تضامنی

شرکت تضامنی، وقتی تشکیل می‌شود که اولاً شرکت‌نامه مطابق قانون تنظیم شده باشد و درثانی، تمام سرمایه نقدی، تحویل و سرمایه غیرنقدی نیز، تقویم و تسلیم شده باشد. هر قسمت از سرمایه را در شرکت تضامنی «سهم‌الشرکه» می‌نامند. شرکت تضامنی قانوناً احتیاج به اساس‌نامه ندارد، لیکن می‌تواند اساس‌نامه داشته باشد و هرگونه توافقی که بین شرکا به عمل آمده باشد در آن قید شود. شرکت‌نامه می‌بایست در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد و حاوی اطلاعات زیر باشد:

- ۱- نام و مرکز اصلی شرکت
- ۲- موضوع شرکت
- ۳- مدت شرکت
- ۴- سرمایه و سهم هر یک شرکا، اعم از نقدی و غیرنقدی با ذکر نام شرکا
- ۵- مقررات مربوط به تقسیم سود و زیان

۶- مقررات مربوط به فسخ و فوت شرکا

تغییر در شرکت‌نامه شرکت، به اتفاق آراء شرکا، امکان‌پذیر می‌باشد.

به موجب قانون تجارت، مدارکی که باید به همراه تقاضانامه ثبت شرکت‌های تضامنی ارائه شود، عبارت‌اند از:

۱- یک نسخه از شرکت‌نامه

۲- یک نسخه از اساس‌نامه شرکت (اگر وجود داشته باشد)

۳- گواهی‌نامه پرداخت تمامی سرمایه نقدی و تسلیم بقیه سرمایه شرکت به صورت غیر نقدی با تعیین قیمت تقویم شده آن‌ها

به امضای مدیران شرکت

از آنجا که شرکت‌نامه، رکن اصلی تشکیل شرکت تضامنی است، ذیلاً به تشریح آن می‌پردازیم:

۲-۲- شرکت‌نامه

شرکت‌نامه، قراردادی است که به صورت کتبی تنظیم می‌گردد و حاوی توافقات انجام شده بین شرکا، قبل از ثبت شرکت می‌باشد. شرکت‌نامه باید به صورت قانونی تنظیم گردد و طبق مقررات قانون تجارت و قانون ثبت شرکت‌ها به ثبت برسد و خلاصه آن اعلام گردد. شرکت‌نامه از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا نحوه اداره شرکت و اخذ تصمیمات آتی و اصولاً رکن اصلی و زیربنای شرکت را تشکیل می‌دهد. بنابراین در تنظیم آن باید نهایت دقت صورت پذیرد و تمام جوانب سنجیده شود زیرا به هیچ وجه قابل تغییر نیست مگر آن‌که در مورد تغییرات در مفاد شرکت‌نامه کلیه شرکا، رضایت داشته باشند.

۲-۳- تقسیم سود و حساب جاری شرکا

طبق قانون تجارت، سود شرکت می‌بایست به نسبت سهم‌الشرکه بین شرکا تسهیم گردد مگر این که در شرکت‌نامه، توافق دیگری شده باشد.

بنابراین، در شرکت‌های تضامنی، سود به نسبتی که در شرکت‌نامه ذکر شده است بین شرکا تقسیم می‌شود و چنانچه در شرکت‌نامه، درباره تقسیم سود صحبت نشده باشد، تقسیم سود به نسبت سهم‌الشرکه شرکا صورت می‌پذیرد. در مورد زیان نیز به همین ترتیب عمل خواهد شد.

البته هیچ گونه توافقی نمی‌تواند در مسئولیت تضامنی شرکا نسبت به اشخاص ثالث تأثیر داشته باشد. در شرکت تضامنی، ممکن است نسبت تقسیم سود بین شرکا، متناسب با سهم‌الشرکه آن‌ها نباشد. زیرا ممکن است شریکی در مدیریت شرکت یا در معروفیت و اعتبار و حسن شهرت شرکت، نقش بیشتری به عهده داشته باشد. بنابراین ممکن است توافق‌های دیگری صورت گرفته باشد. سود هر یک از شرکا به حساب جاری وی در دفاتر منتقل می‌گردد. علت این امر، عبارت است از:

۱- سود، منطقیاً متعلق به شریک است و هر زمان که تمایل داشته باشد می‌تواند از شرکت دریافت کند و هیچ گونه منع قانونی برای آن وجود ندارد.

۲- با توجه به اصل طبقه‌بندی معاملات، لازم است عملیات مالی هر شریک با شرکت، از حساب سرمایه او مجزا باشد.

۳- سرمایه شرکا، وثیقه طلب بستانکاران شرکت است.

۴- سرمایه شریک یکی از ارکان شرکت است و نمی‌تواند دستخوش تغییر شود. (مگر در صورت افزایش یا کاهش سرمایه)

بنابراین باید توجه داشت که افزایش یا کاهش طلب یا بدهی هر شریک در هر یک از رویدادهای حسابداری باید در

حساب جاری شریک ثبت شود و حتی المقدور از ثبت رویدادها در حساب سرمایه خودداری شود.

۴-۲- زیان انباشته شرکت

در شرکت تضامنی، تا زمانی که زیان سال‌های گذشته، از محل سود سال‌های آتی تأمین نشده باشد، تقسیم سود به هر شکلی، بین شرکا ممنوع است.

۵-۲- سود تضمین شده (بهره) سرمایه

ممکن است در شرکت‌نامه مقرر شده باشد که قبل از تقسیم سود عملکرد شرکت، مبلغی به عنوان سود یا بهره سرمایه به نسبت سرمایه شرکا به حساب آن‌ها منظور شود. بهره سرمایه عموماً به شکل درصدی از سرمایه، عنوان می‌شود، مثلاً ۱۰٪، یا ۱۵٪ و غیره. اگر مبلغی که باید به عنوان سود سرمایه به حساب جاری شرکا منظور شود، بیشتر از سود ویژه قابل تقسیم باشد، تسهیم مزبور منطقیاً باید براساس سرمایه و حداکثر تا میزان سود صورت گیرد.

۶-۲- حقوق و مزایای مدیران

در برخی از متون، حقوق و مزایای مدیران شریک در شرکت‌های تضامنی را به عنوان پیش پرداخت سود تلقی کرده‌اند اما چون طبق قانون تجارت سود، پس از تصویب حساب‌ها از سوی مجمع عمومی تحقق می‌یابد و قابل تقسیم می‌باشد. احتساب حقوق مدیران به سود اصولی نیست از این رو، حقوق و مزایای مدیران باید به عنوان بخشی از هزینه‌های جاری شرکت تلقی شود. زیرا؛ در مقابل خدماتی که مدیران ارائه می‌دهند حقوق و مزایا دریافت می‌کنند.

۷-۲- مالیات بر درآمد شرکت‌های تضامنی

چون شرکت تضامنی، دارای شخصیت حقوقی است در پایان هر سال مالی، می‌باید قسمتی از سود خود را به حساب مالیات بر درآمد تخصیص دهد. برای این کار، حساب تقسیم سود بدهکار و حساب مالیاتی پرداختنی (یا ذخیره مالیات بر درآمد)، بستانکار می‌شود. پس از پرداخت مالیات، حساب مالیات پرداختنی یا ذخیره مالیات بر درآمد بدهکار و حساب بانک (یا صندوق)، بستانکار می‌شود.

۸-۲- حساب جاری شرکا

شرکای یک شرکت تضامنی ممکن است علاوه بر سرمایه‌گذاری، عملیاتی را نیز با شرکت انجام دهند. این گونه عملیات به شرح زیر، در حسابی به نام حساب جاری شرکا منعکس می‌گردد:

۱- برداشت از صندوق یا بانک

۲- خرید و فروش مواد اولیه یا کالای ساخته شده

۳- دریافت وام از شرکت و یا پرداخت وام به شرکت.

۴- تقسیم سود خالص در حالتی که سود تقسیم می‌شود ولی شرکت به علت فقدان نقدینگی قادر به پرداخت آن نیست. علاوه بر موارد فوق، حسابداران ترجیح می‌دهند ثبت آن‌ها را در حسابی به نام «حساب جاری شرکا» انجام دهند. چنانچه در اثر تجدید ارزیابی دارایی‌ها، بهای دارایی‌ها بیش از ارزش دفتری آن‌ها ارزیابی شود این افزایش که اصطلاحاً «سود تجدید ارزیابی» نیز گفته می‌شود در بستانکار حساب جاری شرکا، و نیز، در صورتی که دارایی به قیمتی کمتر از ارزش دفتری ارزیابی شود کاهش ارزش دارایی که اصطلاحاً «زیان تجدید ارزیابی» گفته می‌شود در بدهکار حساب جاری شرکا ثبت می‌شود.

۹-۲- سهم الشرکه

مقدار سرمایه هر یک از شرکا را به هر نسبت در شرکت تضامنی «سهم الشرکه» می نامند.

۱۰-۲- ویژگی های شرکت تضامنی

۱- مسئولیت نامحدود شرکا در مقابل تعهدات شرکت: در شرکت های تضامنی، هر یک از شرکا در مقابل تعهدات شرکت مسئول اند و هر یک از طلبکاران می توانند برای دریافت مطالبات خود از شرکت، به هر یک از شرکا یا همه آنها مراجعه نمایند. در واقع، مسئولیت شرکا در این شرکت ها به میزان سهم الشرکه آنان در شرکت نیست. بلکه اموال شخصی شرکا نیز، وثیقه تعهدات شرکت به شمار می رود.

۲- ورود و خروج شریک جدید: طبق قانون تجارت، در شرکت تضامنی هیچ یک از شرکا نمی توانند سهم الشرکه خود را به دیگری منتقل کنند، مگر با رضایت تمام شرکا. ضمناً هیچ یک از شرکا نمی توانند بدون موافقت سایر شرکا، از شرکت خارج شوند.

۳- انحلال شرکت: با توجه به قانون تجارت، شرکت های تضامنی در یکی از حالات زیر می توانند منحل شوند:

- پایان یافتن موضوع فعالیت یا مدت شرکت
- در صورتی که انجام موضوع شرکت ناممکن باشد
- در صورت موافقت کلیه شرکا
- در صورت ورشکسته شدن شرکت
- در صورت فوت، حجر و ورشکستگی هر یک از شرکا
- در صورت فسخ شرکت نامه
- در صورتی که دادگاه بنا به تقاضای هر یک از شرکا، انحلال شرکت را اعلام نماید.

۱۱-۲- عملیات حسابداری در شرکت های تضامنی

این عملیات، عموماً مشابه عملیات حسابداری سایر شرکت ها است، جز در موارد زیر:

- عملیات تشکیل شرکت تضامنی
- ورود یک یا چند شریک جدید و یا خروج یک یا چند شریک قبلی
- نحوه تقسیم سود و زیان شرکت حاصل از عملیات مالی
- انحلال، تبدیل و تصفیه شرکت تضامنی

سوالات فصل دوم

- ۱- واحدهای اقتصادی به چند دسته کلی تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.
- ۲- طبقه‌بندی واحدهای انتفاعی براساس قوانین ایران کدام‌اند؟
- ۳- اشخاص از نظر حقوقی، به چند دسته تقسیم می‌شوند؟
- ۴- شرکت چیست؟
- ۵- عناصر تشکیل‌دهنده شرکت را نام ببرید.
- ۶- مدارک ثبت شرکت تضامنی را نام ببرید.
- ۷- انواع شرکت‌های تجاری را نام ببرید.
- ۸- مشخصات شرکت‌های بازرگانی کدام‌اند؟

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

- ۱- چنانچه در شرکت تضامنی، زیان انباشته وجود داشته باشد :
  - الف - تقسیم سود ممنوع است.
  - ب - تقسیم سود ربطی به زیان سنواتی ندارد.
  - ج - تقسیم سود معادل زیان، امکان پذیرست.
  - د - هیچ کدام
- ۲- در شرکت تضامنی، تقسیم سود به نسبت چه عواملی خواهد بود؟
  - الف - سهم الشرکه
  - ب - مدیریت و تخصص
  - ج - توافق شرکا و درج در شرکت‌نامه
  - د - هیچ کدام
- ۳- اهم موارد انحلال شرکت‌های تضامنی عبارت‌اند از :
  - الف - پایان مدت و مأموریت شرکت، ورشکستگی شرکت یا کلیه شرکا
  - ب - رضایت کلیه شرکا، فوت یا محجوریت هر یک از شرکای ضامن
  - ج - رأی دادگاه به تقاضای هر یک از شرکا - کاهش تعداد شرکا از حداقل قانونی
  - د - همه موارد فوق

عملیات حسابداری ثبت سرمایه در شرکت‌های تضامنی

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود:

- ۱- عملیات حسابداری مربوط به تشکیل شرکت تضامنی و ثبت سهم‌الشرکه را انجام دهد.
- ۲- انواع روش‌های تقسیم سود در شرکت‌های تضامنی را توضیح دهد.
- ۳- سرفق‌لی و نحوه ایجاد و محاسبه آن را شرح دهد.
- ۴- بستن حساب‌های موقت در شرکت تضامنی را انجام دهد.
- ۵- انحلال و تصفیه شرکت تضامنی و انواع آن را شرح دهد.

۱-۳- عملیات حسابداری ثبت سرمایه

آقایان امیری و فرهادی، به ترتیب با پرداخت ۵۰۰/۰۰۰ ریال و ۷۰۰/۰۰۰ ریال نقدی به حساب بانکی، شرکتی تضامنی امیری و شریک را در ۱۳۸۰/۱/۵ تشکیل داده‌اند. در این حالت، برای ثبت سرمایه در دفاتر شرکت خواهیم داشت:

دفتر روزنامه شرکت تضامنی...

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				روز	ماه	
۵۰۰/۰۰۰ ۷۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰		بانک سرمایه امیری سرمایه فرهادی ثبت سرمایه شرکت در دفاتر	۵	۱	۱

چنانچه قسمتی از سرمایه شرکت، به‌طور نقد و قسمتی به صورت غیر نقد (آورده غیر نقدی) باشد، نخست دارایی‌های غیر نقدی ارزیابی می‌شود و سپس، ثبت آن در دفتر روزنامه صورت می‌گیرد. به‌طور مثال چنانچه سرمایه امیری و فرهادی به شکل زیر تأمین شده باشد.

نام دارایی	امیری	فرهادی
وجه نقد	۵۰۰/۰۰۰	۷۵۰/۰۰۰
اثاثه و منصوبات	۳۰۰/۰۰۰	-
ساختمان	-	۴۰۰/۰۰۰
وسیله نقلیه	۲۰۰/۰۰۰	-
جمع	۱/۰۰۰/۰۰۰	۱/۱۵۰/۰۰۰

برای ثبت سرمایه هر یک از شرکا در دفتر روزنامه، به طریق زیر عمل خواهیم کرد:

دفتر روزنامه شرکت تضامنی...

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				روز	ماه	
	۱/۲۵۰/۰۰۰		بانک			
	۳۰۰/۰۰۰		اثاثه و منصوبات			
	۴۰۰/۰۰۰		ساختمان			
	۲۰۰/۰۰۰		وسيله نقلیه			
۱/۰۰۰/۰۰۰			سرمایه امیری			
۱/۱۵۰/۰۰۰			سرمایه فرهادی			

در برخی موارد، ممکن است شرکت تضامنی، از تبدیل دو یا چند تجارتخانه یا بنگاه تشکیل شود. اینجا، علاوه بر دارایی‌های بنگاه‌های مذکور، بدهی‌های آنان نیز به شرکت جدید منتقل می‌شود. در این صورت، دارایی‌ها و بدهی‌های مذکور در دفاتر شرکت جدید تحت سرفصل‌های مناسب ثبت و مابه‌التفاوت آن‌ها به حساب سرمایه شرکا منظور می‌گردد.

مثال نمونه ۱: فرهادی و هاشمی، هر یک دارای یک مغازه لوازم یدکی هستند. آن‌ها تصمیم دارند از تاریخ ۱۳۸۰/۲/۱ با تبدیل مغازه‌های خود، شرکتی تضامنی تشکیل دهند و به همین دلیل، کلیه مطالبات و بدهی‌های این دو واحد (به شرح زیر) به شرکت جدید منتقل می‌شود.

صورت دارایی‌های و بدهی‌های فرهادی و هاشمی

شرح	مغازه فرهادی	مغازه هاشمی	جمع
وجه نقد	۲/۰۰۰	۳/۰۰۰	۵/۰۰۰
حساب‌های دریافتی	۱/۰۰۰	۲/۰۰۰	۳/۰۰۰
موجودی کالا	۲/۵۰۰	۳/۰۰۰	۵/۵۰۰
اثاثه اداری	۵۰۰	۲۰۰	۱/۲۰۰
حساب‌های پرداختی	۲/۵۰۰	۲/۳۰۰	۴/۸۰۰

درباره انتقال حساب‌های فوق به دفاتر شرکت تضامنی جدید، ثبت زیر صورت می‌گیرد:

دفتر روزنامه شرکت تضامنی فرهادی و شرکا

بستانکار	بدهکار	عطف	شرح	تاریخ		ردیف
				روز	ماه	
	۵/۰۰۰		بانک	۱	۲	۱
	۳/۰۰۰		حساب‌های دریافتی			
	۵/۵۰۰		موجودی کالا			
	۱/۲۰۰		اثاثه اداری			
۴/۸۰۰			حساب‌های پرداختی			
۳/۵۰۰			سرمایه فرهادی			
۶/۴۰۰			سرمایه هاشمی			

مثال نمونه ۲: حسینی و مهرایی در تاریخ ۱۳۰۳/۰۳/۰۹ شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. حسینی با سرمایه نقدی ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریال و مهرایی، دارای یک بنگاه اقتصادی است که دارایی‌های آن، قبل از تقویم (به ارزش دفتری) و پس از تقویم (به قیمت ارزیابی) به شرح زیر می‌باشد. مطلوب است ثبت عملیات حسابداری در دفتر روزنامه شرکت حسینی و شرکا و تعیین مبلغ سرمایه مهرایی

ردیف	نام حساب	ارزش دفتری	ارزیابی شده
۱	موجودی نقد	۸۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰
۲	حساب‌های دریافتی	۶۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
۳	موجودی کالا	۲۰۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰
۴	پیش‌پرداخت بیمه	۹۰/۰۰۰	۹۰/۰۰۰
۵	اثاثه	۶۵۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
۶	استهلاک انباشته اثاثه	۱۰۰/۰۰۰	-
۷	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	۲۰۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰
۸	اسناد پرداختی	۹۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰

حل: برای ثبت عملیات حسابداری در این گونه مسائل، نکات زیر را انجام دهید:

۱- سرمایه‌گذاری هر شریک با بدهکار کردن دارایی‌های سرمایه‌گذاری شده (به قیمت ارزیابی) و بستانکار کردن بدهی‌ها و ذخایر از یک طرف، و همچنین، بستانکار کردن سرمایه شریک به اندازه مابه‌التفاوت دو رقم فوق، انجام می‌گیرد.

دفتر روزنامه شرکت تضامنی...

ردیف	تاریخ		شرح	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه			
۱	۹	۳	بانک	۸۰۰/۰۰۰	
			حساب‌های دریافتی	۶۰۰/۰۰۰	
			موجودی کالا	۱۵۰/۰۰۰	
			پیش‌پرداخت بیمه	۹۰/۰۰۰	
			اثاثه	۶۰۰/۰۰۰	
			ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	۱۵۰/۰۰۰	
			اسناد پرداختی	۸۰۰/۰۰۰	
			سرمایه حسینی		۳/۰۰۰/۰۰۰
			سرمایه مهرایی		۱/۲۹۰/۰۰۰

پرسش‌های چهار گزینه‌ای

۱- در صورتی که سهم شرکتی که به صورت آورده غیر نقدی تأمین شود، چه حسابی بستانکار می‌گردد؟

الف - دارایی هر یک از شرکا

ج - سرمایه هر یک از شرکا

د - هیچ کدام

ب - برداشت هر یک از شرکا

۲- قانون تجارت، شرکت‌های تجاری را در چند گروه تقسیم کرده است؟

الف - هفت گروه

ج - سه گروه

د - شش گروه

ب - پنج گروه

۳- حداقل تعداد شریک برای تشکیل شرکت‌های تضامنی چند نفر است؟

الف - سه نفر

ج - پنج نفر

د - هیچ کدام

ب - دو نفر

۴- مسئولیت شرکا در شرکت تضامنی نسبت به بستانکاران :

الف - محدود به سهم شرکت آن‌هاست.

ج - محدود به سرمایه شرکت است.

د - هیچ کدام

ب - نامحدود است.

۵- چنانچه سهم شرکتی که به صورت نقدی یا غیر نقدی تأمین شود، کدام یک از حساب‌های زیر بستانکار

می‌گردد؟

ج - حساب سرمایه هر یک از شرکا

الف - حساب صندوق (بانک)

د - حساب حق الزحمه هر یک از شرکا

ب - حساب برداشت هر یک از شرکا

تمرین

۱- الهامی و بهمنی، به ترتیب با پرداخت $۱/۰۰۰/۰۰۰$ و $۳/۰۰۰/۰۰۰$ ریال نقدی و ارائه آورده‌های غیر نقدی

به شرح زیر در حال تشکیل شرکت تضامنی بهمنی و شرکا هستند. مطلوب است ثبت رویدادهای حسابداری مربوط

شرح آورده غیر نقدی	بهمنی	الهامی
زمین	۱۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۴۰۰/۰۰۰	۱۵۰/۰۰۰
وسایل نقلیه	-	۵۰۰/۰۰۰

۲- علوی و نادری، هر کدام دارای یک دفتر خدمات رایانه‌ای هستند. آن‌ها توافق کردند، شرکتی تضامنی

تشکیل دهند. ترازنامه دفاتر آن‌ها قبل از تشکیل شرکت به شرح زیر است :

علوی	نادری	
۱/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰	موجودی نقد
۲/۵۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰	موجودی کالا
۳/۸۰۰/۰۰۰	۴/۰۰۰/۰۰۰	اثاثه اداری

مطلوب است ثبت رویدادهای حسابداری مربوط در دفتر روزنامه شرکت

۳- بهادری، مجیدی و فرزادی در ۱۳×۴/۱۵ شرکت تضامنی مجیدی و شرکا را تأسیس کرده‌اند. سهم شرکت آنان به ترتیب عبارت‌اند از ۵/۰۰۰/۰۰۰، ۴/۰۰۰/۰۰۰ و ۷/۰۰۰/۰۰۰ ریال که بهادری سهم شرکت خود را نقداً و مجیدی و فرزادی اموال زیر را تقدیم کرده‌اند. مطلوب است ثبت حسابداری این رویداد مالی

اموال	مجیدی	فرزادی
موجودی کالا	۱/۵۰۰/۰۰۰	۲/۳۰۰/۰۰۰
وسایل نقلیه	۱/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
زمین	۷۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۸۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰
جمع	۴/۰۰۰/۰۰۰	۷/۰۰۰/۰۰۰

مسائل

۱- حامدی و شهیدی، در تاریخ ۱۳×۳/۲ شرکتی تضامنی تشکیل داده‌اند. سهم شرکت آنان به شرح زیر تأمین شده است. مطلوب است ثبت حسابداری رویداد مربوط در دفتر روزنامه شرکت

آورده	حامدی	شهیدی
زمین	۲/۰۰۰/۰۰۰	۱/۰۰۰/۰۰۰
ساختمان	۴/۰۰۰/۰۰۰	۲/۵۰۰/۰۰۰
موجودی ملزومات	۵۰۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۱/۵۰۰/۰۰۰	۱/۴۰۰/۰۰۰
موجودی نقد	۲/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
	۱۰/۰۰۰/۰۰۰	۸/۵۰۰/۰۰۰

۲- رحمتی و امیری، دارای مؤسسه خدمات مشاوره‌ای هستند که در تاریخ ۱۳×۳/۱ تصمیم به تشکیل شرکتی تضامنی گرفته‌اند. وضعیت حساب هر یک از شرکا، در تاریخ ۱۳×۳/۱ به شرح زیر بوده است:

ردیف	شرح حساب	رحمتی	امیری
۱	نقد و بانک	۲/۰۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
۲	ماشین‌آلات	۱/۵۰۰/۰۰۰	-
۳	وسایل نقلیه	-	۱/۸۰۰/۰۰۰
۴	حساب‌های دریافتی	-	۱/۰۰۰/۰۰۰
۵	ساختمان	۳/۸۰۰/۰۰۰	۱/۲۰۰/۰۰۰
	جمع دارایی‌ها	۷/۳۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰
۶	حساب‌های پرداختی	۲/۸۰۰/۰۰۰	۲/۷۰۰/۰۰۰
۷	اسناد پرداختی	۲۰۰/۰۰۰	۱/۳۰۰/۰۰۰
۸	سرمایه	۴/۳۰۰/۰۰۰	۲/۰۰۰/۰۰۰
	جمع بدهی و سرمایه	۷/۳۰۰/۰۰۰	۶/۰۰۰/۰۰۰

توافقات شرکا برای تشکیل شرکت عبارت‌اند از :
 - ماشین‌آلات مؤسسه رحمتی، معادل ۹۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان آن، معادل ۵/۲۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی

شد.

- وسایل نقلیه مؤسسه امیری، معادل ۱/۵۰۰/۰۰۰ ریال و ساختمان آن معادل ۲/۵۰۰/۰۰۰ ریال ارزیابی
 گردید و برای حساب‌های دریافتی نیز ۲۰۰/۰۰۰ ریال ذخیره در نظر گرفته شد.

- بقیه دارایی‌ها و بدهی‌ها نیز به ارزش مندرج در دفاتر به شرکت جدید انتقال یافت.

مطلوب است ثبت رویدادهای فوق در دفتر روزنامه شرکت جدید التأسيس

۳- محمدی و جوادی، برای تاسیس شرکتی تضامنی، توافق کرده‌اند. طبق شرکت‌نامه، نسبت سهم‌الشرکه

محمدی و جوادی ۳ و ۵ می‌باشد. آورده‌های شرکا عبارتند از :

آورده شرکا	محمدی	جوادی
موجودی نقدی	۱/۲۰۰/۰۰۰	۷۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۷۰۰/۰۰۰	۸۰۰/۰۰۰
موجودی ملزومات	۳۰۰/۰۰۰	۵۰۰/۰۰۰
وسایل نقلیه	۵۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰
جمع	۲/۷۰۰/۰۰۰	۳/۵۰۰/۰۰۰

چنانچه آورده غیرنقدی شرکا، مورد توافق قرار گرفته باشد، مطلوب است :
 اولاً: جوادی چه مبلغی باید بپردازد تا نسبت سهم‌الشرکه وی طبق شرکت‌نامه گردد.

ثانیاً: ثبت سرمایه‌گذاری اولیه شرکا در دفتر روزنامه شرکت تضامنی

۴- اسدی و خسروی، در ۱۳/۲/۱ تصمیم گرفته‌اند شرکتی تضامنی تشکیل دهند. قرار شد دارایی‌ها

و بدهی‌های هر یک از آنان در تاریخ مذکور که به شرح زیر بوده است به شرکت جدید انتقال یابد. مطلوب است ثبت

حسابداری این رویداد و تعیین مانده سرمایه هر یک از شرکا

آورده شرکا	اسدی	خسروی
موجودی نقدی	۲/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰
زمین	۱/۷۰۰/۰۰۰	۲/۲۰۰/۰۰۰
اثاثه اداری	۲۵۰/۰۰۰	۴۰۰/۰۰۰
ملزومات	۴۵۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰
حساب‌های پرداختی	۱/۲۰۰/۰۰۰	۱/۵۰۰/۰۰۰
استاد پرداختی	۴۰۰/۰۰۰	۲۰۰/۰۰۰
جمع	۶/۰۰۰/۰۰۰	۷/۵۰۰/۰۰۰